

مقاله نامه مباحث توسعه روستایی

● قسمت چهارم: آموزش روستایی و کشاورزی

● تنظیم: محمدوحید قلفی

اشاره:

نشریات و مجلات تخصصی یکی از مراجع روزآمد در زمینه تحقیقات و پژوهشها به حساب می آید. لذا مجله جهاد به منظور اطلاع رسانی تخصصی به کارشناسان، پژوهشگران و علاقه مندان بر آن است تا در هر شماره پیرامون موضوعات مختلف توسعه روستایی و بخش کشاورزی مقاله نامه های تخصصی را ارائه کند. امید است این اقدام صرفه جویی در صرف وقت پژوهشگران و کارشناسان را میسر سازد.

- ۱- آثار سواد بر مهاجرتهای روستا شهر: یک مطالعه موردی، فرهاد ماهر / اقتصاد کشاورزی و توسعه، شماره ۱۴، تابستان ۱۳۷۵، ص ۱۹۰-۲۰۳.
- ۲- آموزش برای بزرگان روستایی، امالووان تیلبرگ / مترجم اسماعیل کریمی دهکردی / جهاد، شماره ۱۹۲، آذر و دی ۱۳۷۵، ص ۶۴-۷۰.
- ۳- آموزش برای خانواده های روستایی کشورهای جهان سوم - ۱- بازنگری و نتیجه، غلامحسین صالح نسب / جهاد، شماره ۱۴۸، آبان ۱۳۷۰، ص ۵۸.
- ۴- آموزش برای خانوارهای روستایی: یادگیری و زندگی، / صالحین روستا، شماره ۹۹، دی ۱۳۷۲، ص ۲۶-۲۹.
- ۵- آموزش برای عمران مناطق روستایی: آموزش خارج از مدرسه در افریقا، ای. ناگ بی بل مترجم پربوش منوچهری / سای تربیت، دوره ۵، شماره ۲، ۱۳۵۴، ص ۲۷۵-۲۸۱.
- ۶- آموزش برای عمران و رشد روستا: تجدیدنظری در هدفهای آدیس آبابا، رنه اوش / مترجم فرشته عبودیت / سای تربیت، دوره ۵، شماره ۲، ۱۳۵۴، ص ۲۹۶-۳۰۱.
- ۷- آموزش به منظور رشد مناطق روستایی: انواع و استراتژیهای آن، لوییز مالاچیس مترجم فروغ مهاجر آبروانو / سای تربیت، دوره ۵، شماره ۲، ۱۳۵۴، ص ۲۴۶-۲۵۸.
- ۸- آموزش حرفه ای و اشتغال معلولین روستایی، سیروس مخصوصی / هماهنگ، شماره ۲۸، شهریور ۱۳۷۲، ص ۳۱-۳۸.
- ۹- آموزش در روستاها، صالحین روستا، دی ۱۳۶۸، ص ۳۶.
- ۱۰- آموزش روستاییان گامی در جهت حرکت توان تولیدکنندگان در مسیر مطلوب تولید، برگر، دوره ۱۵، شماره ۶۷۴، مهر ۱۳۷۳، ص ۱۸-۲۲.
- ۱۱- آموزش روستایی و تأثیر آن بر ساختارهای اجتماعی و اقتصادی جوامع روستایی، اطلاعات، شماره ۲۰۵۶۳، ۱۳۷۴/۶/۸، ص ۴ و ۶.
- ۱۲- آموزش فنی و حرفه ای در عرصه روستا، احمد اسحق حسینی / هماهنگ، شماره ۳۷، خرداد ۱۳۷۵، ص ۲۲-۲۷.
- ۱۳- آموزش کشاورزی بزرگان روستا، سند، دوره ۷، شماره ۶۶، خرداد ۱۳۷۳، ص ۶۸-۶۲.
- ۱۴- آموزش کشاورزی در تایلند، محمد رستمیچیان / رشد آموزش کشاورزی، دوره ۱۵، شماره ۲۰، ص ۸-۱۳.
- ۱۵- آموزش کشاورزی در کره، مجید رستمیچیان و عبدالله اندلانی / رشد آموزش کشاورزی، دوره ۳، شماره ۱۳-۱۴، اردیبهشت و خرداد ۱۳۷۱، ص ۱۶-۲۱.

- ۱۶- آموزش کشاورزی در جمهوری فدرال آلمان، فتح‌اله آقاسی زاده / حسین روحانی / جهاد، شماره ۱۹۲-۱۹۳، آذر و دی ۱۳۷۵، ص ۷۶-۸۳
- ۱۷- آموزش مؤثر مهارتی زنان و نقش آن در توسعه اقتصادی روستا-۱، علی اکبر صابری / جهاد، شماره ۱۶۹، آذر ۱۳۷۳، ص ۴۰-۴۴
- ۱۸- آموزش مؤثر مهارتی زنان و نقش آن در توسعه اقتصادی روستا-۲، علی اکبر صابری / جهاد، شماره ۱۷۰، دی ۱۳۷۳، ص ۵۰-۵۵
- ۱۹- آموزش نیروی انسانی در عرصه کشاورزی، هماننگ، شماره ۴۰، بهمن ۱۳۷۵، ص ۲۴-۲۷
- ۲۰- آموزش و پرورش برای توسعه روستایی: در دوراهی سنت و تغییر، روزه ساواری / نمای تربیت، دوره ۵، شماره ۲، ۱۳۵۴، ص ۲۲۷-۲۳۴
- ۲۱- آموزش و پرورش برای توسعه و عمران روستا، رنه ماهو / فریدون بازرگان / نمای تربیت، دوره ۵، شماره ۲، ۱۳۵۴، ص ۲۲۵-۲۲۶
- ۲۲- آموزش و تعلیمات اساسی برای زنان روستایی و عشایری، اسماعیل شهبازی / جهاد، سال ۱۶۹، ۱۳۷۳، ص ۳۵-۳۹
- ۲۳- ابعاد یک برنامه کامل آموزش کشاورزی، حسین روحانی / سعید غلامرضایی / جهاد، شماره ۱۷۵، تیر ۱۳۷۴، ص ۵۷-۶۰
- ۲۴- ارزیابی پذیرش شیوه‌های کشاورزی پایدار، راهنمایی برای آموزش کشاورزی، عبدالمجید پاپ‌زن / کیومرث زرافشانی / اقتصاد کشاورزی و توسعه، شماره ۱۲، زمستان ۱۳۷۴، ص ۱۵۵-۱۶۷
- ۲۵- از ترویج کشاورزی تا آموزش سریع، غلامحسین صالح‌نسب / جهاد، شماره ۱۴۶، شهریور ۱۳۷۰، ص ۴
- ۲۶- انگیزش در آموزشهای رسمی کشاورزی، امیرحسین علی‌یگی / جهاد، شماره ۱۸۸-۱۸۹، مرداد و شهریور ۱۳۷۵، ص ۲۲-۲۶
- ۲۷- انگیزه پیشرفت و آموزش آن در بین کشاورزان، کوروش رضایی مقدم / اقتصاد کشاورزی و توسعه، شماره ۲۱، بهار ۱۳۷۷، ص ۱۱۱
- ۲۸- اهمیت آموزش در کشاورزی، حسن صلاحی / سبله، شماره ۷۷، بهمن و اسفند ۱۳۷۴، ص ۵۰-۵۱
- ۲۹- اهمیت آموزشهای عملی در کشاورزی، بانک و کشاورزی، شماره ۲۲، ۱۳۶۸، ص ۳۲
- ۳۰- اهمیت و ضرورت آموزش و نقش آن در واحد دامپروری، محسن زمانی / سبله، شماره ۳۳، مهر ۱۳۷۰، ص ۶۵
- ۳۱- ایجاد واحدهای مشاوره مزرعه‌داری در تعاونیها، ابوالفتح کرمی / تعاون روستایی و کشاورزی، شماره ۴-۵، تابستان و پاییز ۱۳۷۴، ص ۱۲۱-۱۲۸
- ۳۲- اینترنت در خدمت ترویج و آموزش کشاورزی، مهرداد اطروش / جهاد، شماره ۱۸۴-۱۸۵، فروردین و اردیبهشت ۱۳۷۵، ص ۳۱-۳۲
- ۳۳- باب‌هایی نوین پیش روی مکتب آموزشی ترویج در ایران امروز، اسماعیل شهبازی / جهاد، شماره ۱۸۸-۱۸۹، مرداد و شهریور ۱۳۷۵، ص ۳-۵
- ۳۴- بازده اقتصاد برنج، نودز منفرد / علی خسروی / ذیتون، شماره ۱۳۶، بهمن و اسفند ۱۳۷۶، ص ۲۰-۲۳
- ۳۵- بازده سرمایه‌گذاری در آموزش کشاورزی و روستایی، محمدرضا ارسلان‌بر / اطلاعات، شماره ۲۰۰۹۸، ۱۳/۱۰/۱۳۷۲، ص ۷
- ۳۶- بازده سرمایه‌گذاری در آموزش کشاورزی و روستایی -۱، محمدرضا ارسلان / فلاحات ایران، شماره ۱۶۱، مهر ۱۳۷۲، ص ۱ و ۳
- ۳۷- بازده سرمایه‌گذاری در آموزش کشاورزی و روستایی -۲، محمدرضا ارسلان / فلاحات ایران، شماره ۱۶۲، مهر ۱۳۷۲، ص ۳
- ۳۸- بررسی اثر پیشرفت تکنولوژی کشاورزی بر وضعیت اشتغال و آموزش زنان روستایی در ایران، اقتصاد کشاورزی و توسعه، شماره ۳، تابستان ۱۳۷۶، ص ۴۱-۵۷
- ۳۹- بررسی جامعه‌شناختی آموزش و پرورش در روستا و پس از سوادآموزی، عبدالعلی لهسایی‌زاده / نهضت، دوره ۳، شماره ۲۹، دی ۱۳۷۲، ص ۵-۹
- ۴۰- بررسی جایگاه ترویج و آموزشهای ترویجی در افزایش مشارکت...، غلامحسین حسینی‌نیا / جهاد، شماره ۱۹۶، تیر و مرداد ۱۳۷۶، ص ۸۲-۸۹
- ۴۱- بررسی و عملکرد ترویج کشاورزی در ایران ۱۲۹۶-۱۳۲۰، محمدهادی امیرانی / جهاد، شماره ۲۰۲-۲۰۳، دی و بهمن ۱۳۷۶، ص ۸۶-۹۳
- ۴۲- بررسی کاربرد تلویزیون آموزشی در ترویج و آموزش کشاورزی، غلامحسین حسینی‌نیا / هوشنگ ابروانی / جهاد، شماره ۱۹۸-۱۹۹، شهریور و مهر ۱۳۷۶، ص ۳-۹

۴۳- "بررسی میزان محرومیت روستاها از امکانات آموزش و پرورش"، جهاد، شماره ۶۶، مرداد ۱۳۶۴، ص ۲۲.

۴۴- "بهره‌وری و آموزش کشاورزی - ۱"، احمد فتاحی اردکانی / جهاد، شماره ۱۷۴، خرداد ۱۳۷۴، ص ۲۱-۲۵.

۴۵- "بهره‌وری و آموزش کشاورزی - ۲"، احمد فتاحی اردکانی / جهاد، شماره ۱۷۵، تیر ۱۳۷۴، ص ۴۶-۵۲.

۴۶- "تاریخچه ترویج و آموزش در جهان و ایران"، مرتضی شایسته / زیون، شماره ۴۹، فروردین ۱۳۶۹، ص ۳۷.

۴۷- "تأملی بر وضعیت آموزش زنان روستایی در ایران و جهان"، محمد چیدری / پیام زن، دوره ۴، شماره ۳۸، آذر ۱۳۷۵، ص ۲۰-۲۷.

۴۸- "تازانیا و آموزشهای روستایی"، جهاد روستا، شماره ۲۲۷، بهمن ۱۳۶۶، ص ۲۸.

۴۹- "تحلیلی بر تجربیات و اهداف آموزش روستایی جهاد سازندگی"، جهاد، شماره ۹۰، ۱۳۶۵، ص ۲۰.

۵۰- "ترویج روستایی و تکنولوژی آموزشی دو فرایند درهم تنیده"، محمدرضا عباسی / جهاد، شماره ۱۸۴-۱۸۵، اردیبهشت ۱۳۷۵، ص ۱۳-۱۸.

۵۱- "ترویج کشاورزی، نظام آموزش و ملاقات"، جهاد، شماره ۱۰۲، دی ۱۳۶۶، ص ۵.

۵۲- "ترویج و آموزش زنان روستایی"، رفیع افشار / پیام زن، دوره دهم، شماره ۷۰، آذر ۱۳۷۶، ص ۷۰.

۵۳- "ترویج و نظام آموزش روستا"، ایرج ملک محمدی / جهاد، شماره ۹۲، خرداد ۱۳۶۵، ص ۲۱.

۵۴- "ترویج و نقش آن در توسعه روستایی - ۱"، حشمت‌اله سعدی / جهاد، شماره ۱۸۰-۱۸۱، آذر و دی ۱۳۷۴، ص ۳۸-۴۲.

۵۵- "ترویج و نقش آن در توسعه روستایی - ۲"، حشمت‌اله سعدی / جهاد، شماره ۱۸۲-۱۸۳، بهمن و اسفند ۱۳۷۴، ص ۳۰-۳۳.

۵۶- "تعلیمات کشاورزی و نظام دانشگاهی ایران"، عبدالحسین ربیاضی / کشاورز، شماره ۷۱، آبان ۱۳۶۴، ص ۳۰.

۵۷- "تعلیم و تربیت در مناطق روستایی، چگونه می‌توان در روستا رشد و تحول بنیادی ایجاد کرد؟"، اس.بی. اکانا یا که / محمد حسین سروری / نمای تربیت، دوره ۲۳، شماره ۴، ۱۳۷۱، ص ۸۱۷-۸۲۸.

۵۸- "تکنولوژی آموزشی و کاربرد آن در نظام آموزشی ترویج"، محمدرضا مجوبی / جهاد، شماره ۱۸۶-۱۸۷، خرداد و تیر ۱۳۷۵، ص ۱۹-۲۸.

۵۹- "تکیه بر تعالیم، ارزشها، سنتها و فرهنگ غنی اسلام: ترویج و آموزش کشاورزی"، غلامرضا مجردی / صالحین روستا، شماره ۱۳۰-۱۲۹، دی ۱۳۷۵، ص ۴-۵.

۶۰- "تنگناهای اساسی کشاورزی، آموزش و ترویج"، علی خزایی / جهاد، شماره ۱۱۹، مرداد ۱۳۶۸، ص ۱۶.

۶۱- "توسعه روستاها در ایران، موانع و راه‌حلهای"، شهنام طاهری / جهاد، شماره ۱۸۴-۱۸۵، فروردین و اردیبهشت ۱۳۷۵، ص ۷۰-۷۴.

۶۲- "توسعه کشاورزی، نیروی انسانی و آموزش"، غلامحسین تکمیل همایون / رشد آموزش کشاورزی، دوره ۵، شماره ۲۴-۲۵، پاییز ۱۳۷۳، ص ۷-۱۲.

۶۳- "توسعه نیروی انسانی در ترویج"، محمد چیدری / سنه، شماره ۸۳، مهر ۱۳۷۵، ص ۶۰-۶۳.

۶۴- "جایگاه آموزش روستایی"، رسول لاهیجانیان / جهاد، شماره ۹۷، بهمن ۱۳۶۶، ص ۶-۷.

۶۵- "جوانان روستایی: آموزش، سازماندهی و مشارکت در توسعه ملی"، محمد عفتی / جهاد روستا، شماره ۳۱۴، مهر ۱۳۷۲، ص ۱۲-۱۴.

۶۶- "چشم‌اندازی به آموزش و بهره‌وری در کشاورزی"، محسن مطیعی / جهاد، شماره ۱۷۴، خرداد ۱۳۷۴، ص ۳۲-۳۷.

۶۷- "چهار نقش مکتب آموزشی ترویج در فرایند توسعه کشاورزی و عمران روستایی"، اسماعیل شهبازی / تعاون، شماره ۱۰۸-۱۰۹، مهر ۱۳۷۲، ص ۵۰.

۶۸- "حضور مؤثر آموزش و ترویج در رشد تولیدات کشاورزی استان فارس"، هوشنگ مجدی / برزگر، دوره ۱۵، شماره ۶۸۷، اسفند ۱۳۷۳، ص ۲۸-۲۹.

۶۹- "خصوصی سازی در ترویج و آموزش کشاورزی"، حمزه حمدانی / جهاد، شماره ۱۰۰، شهریور ۱۳۷۷، ص ۷.

۷۰- "درسهایی برای ترویج ایران با نگاهی بر سیر تکاملی ترویج در چین"،

- مهرداد اطرش / جهاد، شماره ۲۰۰-۲۰۱، آبان و آذر ۱۳۷۶، ص ۴۹-۵۲.
- ۷۱- "دسترسى زنان کشاورزي به ترويج کشاورزي -۱"، شيرين آزاديخواه / جهاد، شماره ۱۷۱، آذر ۱۳۷۳، ص ۴۴-۴۹.
- ۷۲- "دسترسى زنان کشاورزي به ترويج کشاورزي -۲"، شيرين آزاديخواه / جهاد، شماره ۱۷۲-۱۷۳، دى ۱۳۷۴، ص ۱۸-۲۰.
- ۷۳- "روشهاي آموزش بزرگسالان در ترويج کشاورزي -۱"، فتح‌الله آقاسي زاده / جهاد، شماره ۱۹۶-۱۹۷، تير و مرداد ۱۳۷۶، ص ۶۸-۷۸.
- ۷۴- "روشهاي آموزش بزرگسالان در ترويج کشاورزي -۲"، فتح‌الله آقاسي زاده / جهاد، شماره ۱۹۸-۱۹۹، شهريور و مهر ۱۳۷۶، ص ۲۹-۳۴.
- ۷۵- "روند آموزش بهازى مسكن روستايى در برنامه‌هاي عمراني کشور و نهادهاي ذيربط در ۵۰ سال گذشته -۱"، اسماعيل شهبازي / عباسي، روزي / سکن و انقلاب، شماره ۷۸، تابستان ۱۳۷۶، ص ۳-۱۶.
- ۷۶- "زنان روستايى آلمان در کلاسهاي ترويجي و آموزشي"، صالحين روستا، شماره ۱۰۴، خرداد ۱۳۷۳، ص ۲۰-۲۱.
- ۷۷- "زنان روستايى آماده آموزش تشکل و مشارکت"، فروغ‌السادات بنی‌هاشم / جهاد روستا، شماره ۳۱۰، مرداد ۱۳۷۲، ص ۱۶.
- ۷۸- "روشها در آموزش منابع طبيعي"، محمدرضا عبيدي / سبده، شماره ۸۲، دى ۱۳۷۵، ص ۲۲-۲۵.
- ۷۹- "سوادآموزي و نقش آن در بهبود زندگي روستاييان"، صالحين روستا، شماره ۷۶-۷۵، مهر ۱۳۷۰، ص ۱۶.
- ۸۰- "سوادآموزي و نقش آن در پيشرفت و آباداني روستاها"، صالحين روستا، شماره ۷۰، اسفند ۱۳۷۰، ص ۲۴.
- ۸۱- "ضرورت آموزشهاي فني و حرفه‌اي براي دختران روستايى"، محمدرضا مجويي / جهاد، شماره ۱۶۹، آذر ۱۳۷۳، ص ۴۵-۴۹.
- ۸۲- "کاربرد آموزش کشاورزي در ايران"، محمدعلي مرادي / تعليم و تربيت، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۷۴، ص ۱۰۸-۱۳۳.
- ۸۳- "کاربري رسانه‌هاي آموزشي در ترويج و آموزش بزرگسالان روستايى -۱"، محمدرضا عباسي / جهاد، شماره ۱۷۶-۱۷۷، مرداد و شهريور ۱۳۷۲، ص ۳۸-۴۳.
- ۸۴- "کاربرد رسانه‌هاي آموزشي در ترويج و آموزش بزرگسالان روستايى -۲"، محمدرضا عباسي / جهاد، شماره ۱۷۸-۱۷۹، مهر و آبان ۱۳۷۴، ص ۲۳-۴۰.
- ۸۵- "کاربرد عکس در آموزش کشاورزي"، حشمت‌الله سعدي / جهاد، شماره ۱۹۵، ارديبهشت ۱۳۷۶، ص ۲۰-۲۴.
- ۸۶- "مت نت، يک سيستم ارتباطي الکترونيکي آموزش کشاورزي"، آرش نجفپناه / جهاد، شماره ۱۹۴، فروردين ۱۳۷۶، ص ۸۴-۸۵.
- ۸۷- "محروميتهاي آموزش روستاييان"، اسماعيل شهبازي / سبده، شماره ۴۸، فروردين و ارديبهشت ۱۳۷۲، ص ۵۱-۵۳.
- ۸۸- "مدريت زمان و بهره‌گيري از آن در آموزش کشاورزي"، کوروش رفنايي مقدم / آرمان، بخش جبرمي / جهاد، شماره ۱۹۵، ارديبهشت ۱۳۷۶، ص ۹-۱۳.
- ۸۹- "مراقبتهاي آموزشي، ترويجي و ويژه، گامي اساسي در فقرزدايي روستاها"، محمدرضا عباسي / جهاد، شماره ۱۹۶-۱۹۷، تير و مرداد ۱۳۷۶، ص ۶۱-۶۵.
- ۹۰- "تارساييهاي بنيادي نظام آموزش کشاورزي در ايران -۱"، فتح‌الله آقاسي زاده / جهاد، شماره ۱۸۶-۱۸۷، خرداد و تير ۱۳۷۵، ص ۲۹-۳۴.
- ۹۱- "تارساييهاي بنيادي نظام آموزش کشاورزي در ايران -۲"، فتح‌الله آقاسي زاده / جهاد، شماره ۱۸۸-۱۸۹، مرداد و شهريور ۱۳۷۵، ص ۳۸-۴۲.
- ۹۲- "نظري به آغاز و تشکل‌گيري نظام جهاني آموزش و ترويج کشاورزي"، سيرين سلمازاده / جهاد، شماره ۱۹۲-۱۹۳، آذر و دى ۱۳۷۵، ص ۶-۹.
- ۹۳- "نقش آموزش در توسعه کشاورزي"، حشمت‌الله سعدي / اطلاعات، شماره ۲۰۷۹۰، ۲۸/۳/۱۳۷۵، ص ۶.
- ۹۴- "نقش آموزش روستايى در توسعه"، سيد زيارتداد / مناطق آزاد، شماره ۳۵، دى ۱۳۷۲، ص ۱۷-۱۹.
- ۹۵- "نقش ترويج و ترويج در توسعه روستايى"، سبده، شماره ۷۶، دى ۱۳۷۴، ص ۶-۱۴.
- ۹۶- "نقش ترويج کشاورزي در پيشرفت جامعه"، مسعود سکن / سبده، شماره ۸۲، شهريور ۱۳۷۵، ص ۴۱-۴۵.

بهره برداری از کویرهای مرطوب ایران

با استفاده از گیاهان مقاوم به شوری،

بویژه گیاه مرتعی علوفه‌ای آتریپلکس

● مهندس علی سرفراز اردکانی

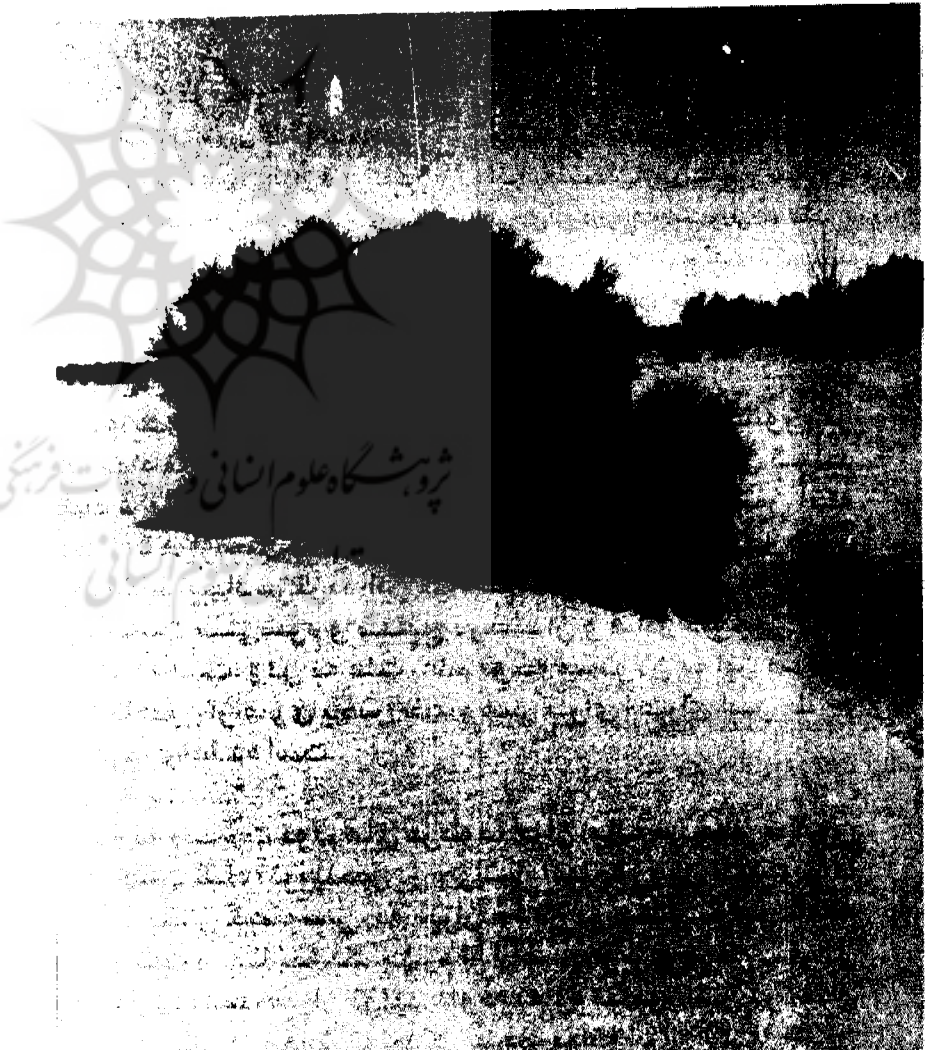
پیش‌گفتار

یکی از بزرگترین بحرانهای جهان امروزی بویژه کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه، رشد جمعیت و همچنین افزایش بیش از پیش تقاضا در زمینه تغذیه است. ادامه این امر، آینده تیره‌ای را پیش روی انسان قرار می‌دهد. این معضل، محققین و متفکرین امر کشاورزی را بر آن داشته تا به دنبال راه‌حلهایی باشند تا به کمک آن از کلیه امکانات خدادادی و طبیعی در بهره برداری و تولید مواد غذایی استفاده بهینه‌ای به عمل آورند.

عرصه طبیعت و منابع طبیعی، این خوان گسترده الهی، به اندازه‌ای گسترده و پهناور است که هر گوشه‌ای از آن می‌تواند به گونه‌ای مستقیم یا غیرمستقیم نوعی از احتیاجات غذایی بشری را تأمین کند. اما بهره‌برداری از آن مستلزم شناخت دقیق ظرفیتهای و مطالعه راه‌حلهای مناسب و دستیابی به آن منابع می‌باشد که این امر بر خلاف کشورهای جهان سوم، در کشورهای توسعه یافته به خوبی انجام گرفته به طوری که از هر آنچه که هست در خدمت تولید مواد غذایی و نیل به امنیت غذایی استفاده می‌نمایند. اما توصیه آنان به سایر کشورها، تنها کنترل جمعیت برای مواجه شدن با بحران غذایی می‌باشد.

لذا بر ماست به گونه‌ای تازه به پیرامون خود نظری عمیق بیفکنیم و ببینیم هر آنچه را که می‌توان یافت تا بتوانیم نسلهای آتی را در بستری از امنیت جامع زیستی قرار دهیم که اولین قدم آن امنیت غذایی است.

ایران منطقه‌ای مملو از منابع و ثروت‌های طبیعی گرانبها است و اگر ما از آن تا حدی بی‌بهره‌ایم، به علت عدم استفاده بهینه از یک سو و اعمال سیاستهای استعماری از سوی دولت‌های استعمارگر از طرف دیگر است که همواره چشم طمع بر این ثروت خدادادی داشته و به دنبال آن بوده‌اند که خود از آن بهره برده و صاحبان اصلی

آن را بی‌نصیب بگذارند و متأسفانه تا حدود زیادی نیز موفق بوده‌اند. ولی امروزه متخصصین متعهد با چشمانی گشوده و نیزین به دنبال ظرفیتها و استعدادهای بالقوه خاک ایران هستند. امروز باید به گونه‌ای دیگر به منابع طبیعی نگریست.

کویرها نیز از نعمتهای الهی هستند که با اندکی درایت و تعقل می‌توان از آنها بهره‌برداری نمود. آنچه نویسنده مقاله را بر نگاشتن واداشت، ضرورت معرفی راههای علمی و کاربردی استفاده از همین منابع عظیم الهی است.

از جمله مشکلات و مسائل بشریت، وجود عرصه‌های وسیع اراضی شور و محدودیتهای این اراضی در جهت توسعه کشت گیاهان زراعی در آنها است. افزایش جمعیت و نیاز انسانها به مواد غذایی، فکر استفاده از پهنه‌های کویری در راستای توسعه زمینهای زیر کشت به صورت جدی‌تر در محافل علمی مطرح شده است. جستجو پیرامون گیاهان مقاوم به شوری (اعم از زراعی یا مرتعی) از جمله فعالیتهای محققین کشاورزی و منابع طبیعی به شمار می‌رود که تاکنون به نتایج خوبی منجر گردیده است. اراضی کویری که به علت شوری آب و خاک از نظرها دور مانده است، از لحاظ جغرافیایی گودترین مناطق از سطح دریا می‌باشند که دریافت کننده آب یک یا چند حوزه آبخیز می‌باشند و در واقع آنها و دریافت کننده جریانهای آبی زیرزمینی نسبت به سایر نقاط مرتفع‌تر حوزه آبخیز هستند، ولی عبور احتمالی آب از لایه‌های نمکی و نیز تبخیر مداوم از سطح زمین (به علت نزدیک بودن سطح آب زیرزمینی به سطح زمین) باعث شوری آب و خاک این مناطق شده است.

با وجود محدودیت شوری آب و خاک، نتایج به دست آمده از طریق تحقیقات و بررسی گیاهان مقاوم به شوری کشت شده در این قبیل زمینها مانند گیاه آتریپلکس، استفاده بیشتر و بهتر از زمینهای کویری را نوید می‌دهد. به دلیل جوان بودن تحقیقات در زمینه مسائل کویر، هنوز بسیاری از مسائل اولیه در باره انواع گیاهان مقاوم به شوری و وضعیت آب و خاک این مناطق بی‌پاسخ مانده است که با توجه به وسعت قابل توجه این مناطق در سطح جهان، جستجوی جواب برای سؤالات مطرحه در این زمینه ضرورتی

اجتناب‌ناپذیر می‌باشد.

ایران دارای سطح وسیعی از بیابان و کویر است که آب و هوای خشک دارد. کویر همواره به عنوان جایی معرفی شده که هرگز توان تولید ندارد. در حالی که، منابع عظیمی از آب در خود جای داده است. کویر به دلیل محدودیتهای طبیعی (از نظر شوری و قلیایی بودن خاک) منطقه‌ای است که تنها عمل آن تبخیز و به هدر دادن آب زیرزمینی و در کنار آن انباشتن نمک و تشدید شوری در سطح خاک است. بدیهی است که شوری و قلیایی بودن خاک، دو عامل اساسی بازدارنده برای فعالیت کشاورزی در کویرها می‌باشد. اما در عین حال، گونه‌هایی وجود دارند که به خوبی شرایط سخت خاک را تحمل می‌کنند و با وجود محدودیتهای ذکر شده می‌توانند در اراضی کویری کاشته شده و از رشد و نمو مطلوبی برخوردار شوند. یکی از این گیاهان، گونه‌های آتریپلکس (اسفناج وحشی) می‌باشد که در احیای کویرها به کار گرفته شده و نتیجه خوبی نیز در برداشته است، به طوری که با بهره‌برداری صحیح از پهنه کویرهای ایران از طریق کشت آتریپلکس، می‌توان بخشی از پروتئین حیوانی مورد نیاز کشور را تأمین کرد.

با توجه به مساحت کویرهای مرطوب ایران (بالغ بر چهار میلیون هکتار) کشت گیاه آتریپلکس

در حواشی آنها به روش آبیاری و با مشارکت بخش خصوصی، به میزان ۱۰ تن در هکتار تولید علوفه خواهد داشت و چنانچه یک چهارم از اراضی کویری مرطوب قابل بهره‌برداری باشد، میزان تولید علوفه به ده میلیون تن در سال بالغ خواهد شد که معادل تولید کل علوفه مراتع ایران است. با توجه به این پتانسیل، سرمایه‌گذاری در این بخش باعث کاهش تعداد دام در مراتع به میزان ۵۰ درصد خواهد شد که این امر علاوه بر کاهش روند تخریب مراتع، باعث تقویت دیگر مراتع نیز می‌شود که این امر به نوبه خود از میزان تخریب ناشی از سیل و در نتیجه تخریب مراتع به طور طبیعی می‌کاهد. از دیگر نکات قابل توجه این است که چنانچه یک میلیون هکتار از اراضی کویرهای مرطوب کشور زیر کشت گیاه مرتعی علوفه‌ای آتریپلکس قرار گیرد، میزان تولید گوشت قرمز در سال یک میلیون تن اضافه خواهد شد.

ضمن آنکه حدود ۵۰۰ هزار شغل به طور مستقیم و یک میلیون شغل به طور غیرمستقیم ایجاد می‌گردد. این گیاه هم اکنون در حاشیه کویرهای ایران کشت می‌شود و نتایج درخشان و قابل توجهی نیز در برداشته است. ولی به علت عدم توجه مسئولان به این نتایج مثبت، تاکنون از سوی بخش خصوصی برای اجرای این طرح برنامه‌ریزی نشده است. ضمناً تحقیقات انجام شده در استان

چنانچه یک میلیون هکتار از اراضی کویرهای مرطوب کشور زیر کشت گیاه مرتعی علوفه‌ای آتریپلکس قرار گیرد، میزان تولید گوشت قرمز در سال یک میلیون تن اضافه خواهد شد. ضمن آنکه حدود ۵۰۰ هزار شغل به طور مستقیم و یک میلیون شغل به طور غیرمستقیم ایجاد می‌گردد. این گیاه هم اکنون در حاشیه کویرهای ایران کشت می‌شود و نتایج درخشان و قابل توجهی نیز در برداشته است. ولی به علت عدم توجه مسئولان به این نتایج مثبت، تاکنون از سوی بخش خصوصی برای اجرای این طرح برنامه‌ریزی نشده است.

با توجه به مساحت کویرهای مرطوب ایران (بالغ بر چهار میلیون هکتار) کشت گیاه آتریپلکس در حواشی آنها به روش آبیاری و با مشارکت بخش خصوصی، به میزان ۱۰ تن در هکتار تولید علوفه خواهد داشت و چنانچه یک چهارم از اراضی کویری مرطوب قابل بهره‌برداری باشد، میزان تولید علوفه به ده میلیون تن در سال بالغ خواهد شد که معادل تولید کل علوفه مراتع ایران است.

یزد در زمینه تغذیه دامها (گوسفند، بز و شتر) از این گیاه نشاندهنده نتایج مثبتی است. ارزش غذایی آتریپلکس تقریباً مشابه یونجه است. تنها به علت داشتن شاخه‌های چوبی و خشبی، میزان پروتئین آن کمی از یونجه پایین‌تر است (بین ۱۴-۱۸ درصد). علاوه بر ارزش علوفه‌ای آتریپلکس، از چوب آن نیز در صنایع مختلف می‌توان استفاده نمود.

مناطق قابل کشت

زادگاه اصلی این گیاه آمریکا و استرالیا است. در استرالیا در مناطقی که بارندگی آن بین ۱۵۰-۵۰۰ میلیمتر است، یافت می‌شود. گونه‌های مختلف این گیاه به سرما، خشکی و شوری مقاوم هستند و لذا در اغلب نقاط جهان یافت می‌شوند. در تونس، سوریه، افریقای جنوبی و الجزایر علاوه بر علوفه، از چوب آن نیز استفاده می‌شود. انواع مختلف این گیاه با توجه به شرایط آب و هوایی ایران در بیشتر نقاط قابل کشت است. با توجه به اینکه این گیاه به شوری مقاوم است، با بهره‌برداری از اراضی شور کویری با کشت این گیاه میزان نمک خاک کاهش پیدا می‌کند. این امر در درازمدت، باعث اصلاح خاک شده و در نتیجه خاک برای کشت گیاهان دیگر مساعد می‌گردد.

بقیه از صفحه ۶۴

نموده‌اند. این نرخها در دوره (۱۳۶۵.۷۵) به ترتیب معادل ۰/۲۶ درصد و ۳/۴۹ درصد بوده است. بنابراین شاغلین بخش خصوصی طی دهه اخیر از نرخ رشد بیشتری نسبت به کل دوره ۱۳۳۵.۷۵ برخوردار بوده و این امر در مورد شاغلین بخش عمومی معکوس بوده که در صورت ادامه یافتن این روند انتظار می‌رود در آینده سهم شاغلین بخش خصوصی افزایش یابد.

پی‌نوشتها:

لازم به توضیح است که کل شاغلین با تحصیلات عالی در بخش کشاورزی در سال ۱۳۷۵ برابر ۱۵۷۱۵ نفر می‌باشد. ولی در جدول شماره (۸) که بررسی وضعیت شاغلین با تحصیلات عالی براساس گروههای عمده شغلی و نوع رشته تحصیلی مد نظر بوده است، تنها گروه مربوط به کارکنان ماهر این بخش براساس نتایج استخراج شده از سرشماری مرکز آمار ایران، قابل دسترسی می‌باشد. بدیهی است سایر شاغلین با تحصیلات عالی در این بخش در قالب سایر گروههای عمده شغلی براساس طبقه‌بندی

بقیه از صفحه ۶۸

۹۷- نقش رادیو در کشاورزی، شیرین خوشوقتی / سنبله، شماره ۸۶، خرداد ۱۳۷۶، ص ۵۱-۵۳.

۹۸- نگاهی نو به مراکز خدمات کشاورزی، فتح‌اله آقاسی زاده / سنبله، شماره ۹۵، اسفند ۱۳۷۶، ص ۳۶-۴۳.

۹۹- نگرشی منظم به مراکز آموزشی و ترویجی، تکین بااخانی / جهاد، شماره ۲۰۲-۲۰۳، دی و بهمن ۱۳۷۶، ص ۶۶-۶۹.

۱۰۰- نیازسنجی آموزشی شالوده آموزشهای ترویجی، محمدرضا عباسی / جهاد، شماره ۱۹۰-۱۹۱، مهر و آبان ۱۳۷۵، ص ۵۳-۵۸.

۱۰۱- نیازهای آموزش برای توسعه پایدار کشاورزی، مهدی عربزاده مقدم / جهاد، شماره ۱۹۴، فروردین ۱۳۷۶، ص ۶۹-۷۷.

۱۰۲- ویژگیها و جایگاه آموزش روستاییان در جهاد سازندگی، محسن مطیعی / جهاد، شماره ۱۷۸-۱۷۹، مهر و آبان ۱۳۷۶، ص ۲۶-۳۲.

بین‌المللی (ISIC) از قبیل قانونگذاران، مقامات عالی رتبه، متخصصان، کارگران ساده و ... جای گرفته که به طور تفکیک شده در بخش کشاورزی قابل دسترسی نمی‌باشد. (توضیحات فوق در مورد سال ۱۳۶۵ نیز صادق می‌باشد)

بقیه از صفحه ۵۵

۱۱- وزارت جهاد سازندگی، دفتر مطالعات جامع و نظارت. آمارنامه‌های زیربخشهای تحت پوشش وزارت جهاد سازندگی، ۱۳۷۴.

۱۲- وزارت جهاد سازندگی، دفتر مطالعات جامع و نظارت. پیش نویس سند برنامه سوم توسعه وزارت جهاد.

۱۳- وزارت جهاد سازندگی، معاونت امور دام. گزارش عملکردهای سالانه.

۱۴- وزارت جهاد سازندگی، مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی. فرهنگ دههای ایران.

اهداف اجرای طرح

- ۱- ایجاد اشتغال برای یک میلیون نفر در سال
- ۲- خودکفایی در زمینه کشاورزی
- ۳- جلوگیری از خروج ارز در زمینه محصولات کشاورزی و دامی
- ۴- اصلاح خاک در درازمدت و جانسین نمودن گیاهان دیگر
- ۵- اصلاح دیگر مراتع و کاهش خطر تخریب سیل
- ۶- تغییر اکوسیستم منطقه و تلطیف هوا و شادابی ساکنین منطقه اجرای طرح
- ۷- جلوگیری از مهاجرت روستاییان در منطقه اجرای طرح
- ۸- ایجاد زهکشی در اراضی اطراف اجرای طرح
- ۹- با توجه به ایجاد اشتغال باعث جلوگیری از معضلات اجتماعی ناشی از بیکاری می‌گردد.

۱۰- گامی در جهت خودکفایی کشاورزی